

Bratsberg gård

- Bratsberg er ikke bare et gårdsnavn; det er et begrep i vår historie og i Telemark.

I dette ordet ligger et historisk sus. Her hørte lendmannen Dag Eilivsson hjemme som falt på ferd med Magnus Beføtt i Irland i 1103. Hans sønn, lendmann Gregorius Dagsson, var kong Inge Krokryggs fremste mann. Han døde i kamp i Bohuslen i 1161. Inges konkurrent til kongemakten, kong Øystein, overfalt Bratsberg i 1155 med mange menn, og de brente gården ned til grunnen. Gregorius og hans 90 Huskarer slapp unna, men dyra ble drept.

En håndsmidd armbrøstpil er i vår tid funnet av Anna Helene Tobiassen ved trappa til den gamle Bratsberg Gård. Den kan godt ha stammet fra det krigerske angrepet (Se bilde «pilspiss»).

Mot vest og under det bratte berg lå middelalderbyen Skien og Klosterøya. Gårdsnavnet har derfor en naturlig forklaring; bratt-berget måtte forseres på vei opp og ned. Kapittelberget med ruinen fra kryptkirken som ligger på knausen vest for byen markerer Bratsberg makt og betydning gjennom historien. Berget og kirkeruinen er valgt til Skien bys tusenårssted i år 2000. (Se eget punkt).

Bratsberg gård ble trolig ryddet i folkevandringstiden. Dens storhetstid var i Middelalderen, Men gården har hatt mange betydningsfulle eiere som for eksempel Cort Adeler og slektene Blom og Cappelen.

Gården er nevnt i biskop Eysteins jordebok fordi en del av gården lå under Klosteret. Etter reformasjonen ble Kloster eiendommer og kirkegods konfiskert av kongemakten og ble betegnet krongods – etter hver t som kronen var i behov av verdier på grunn av kriger eller som midler til å skaffe seg makt og innflytelse brukte han krongodsene som betalingsmiddel. På 1660-tallet overførte han eksempelvis en betydelig eiendomsmasse her i distriktet. Han solgte Bratsberg, Gimsøy kloster samt Follaug gård til generalløytnant og lensherre Jørgen Bjelke.

Den da så berømte helten sjøadmiral Cort Adler overtok nevnte eiendommer fire år senere samtidig som han fortjenestefull krigsinnsats fikk seg overdratt betydelig kirkegods fra kronen bl.a. mange eiendommer i Gjerpen. Adeler-slekten var mektig godseier på 16 og 1700-tallet. Herman Leopoldus Løvenskiold overtok Fossum verk med tilhørende eiendommer på

Foto av gamle Bratsberg : Lånt av Anna Helene Tobiassen

1730-tallet. Og i 1823 ble Didrik von Cappelen eier av Gimsøy klostergoods. Den rike kjøpmanns slekta ble med Christoffer Hansen Blom inngiftet i Cappelen familien.

«Blommene» overtok Bratsberg. Christopher Blom var som eier lite interessert i å drive gårdsbruk slik at mye av gården ble stykket opp i parseller som ble frasolgt stykkevis. Driftsbygningene ble revet og Gamle Bratsberg som lå nær krysset Håvunveien – Løbergveien gjenoppstod ikke i sin store velde etter en brann. Det ble bygget et nytt stort våningshus i sveitserstil på Bratsberg noe lenger syd. Det kjøpte Amtmann Viggo Ullmann til sin bolig. Dette huset brant i 1911 og med det gikk også amtets arkiv opp i røyk.

Huset til Viggo Ullmann som brant i 1911

«Snipp, snapp, snute» så var restene av Bratsberg hovedgård definitivt ute.

Foto av nye Bratsberg:
Lånt av Anna Helene Tobiassen